

Grondwetswijzigingen in tweede lezing en verkiezingsprogramma's 2017

1. VVD

Pag. 94

Bonaire, Sint Eustatius en Saba (de BES-eilanden) mogen zich bij het emenebest aansluiten, als zij dat willen. Dit betekent wel dat deze eilanden dan onafhankelijk moeten worden. Wij willen niet dat de BES-eilanden een gewone gemeente binnen Nederland worden. De huidige situatie, waarin ze een openbaar lichaam zijn, is voor ons de meest geïntegreerde vorm.

Pag 95

Wij zijn niet voor welke vorm van een referendum op welk niveau dan ook, vanwege de versimpeling van zowel vraagstelling als problematiek die dit meebrengt. De bestaande referendumwetgeving wordt ingetrokken; deze is slecht ontworpen en heeft geen meerwaarde getoond in het huidige bestel.

2. PvdA

Pag 14

Om de betekenis van de representatieve democratie in haar functioneren te verdiepen willen wij onderzoeken hoe verschillende vormen van burgerbetrokkenheid en directe democratie kunnen worden ingezet.

De ervaringen met het raadgevend referendum worden hierin meegenomen. De decentralisaties van Rijkstaken naar de gemeentelijke overheid heeft het besturen van de gemeente op tal van beleidsterreinen meer kracht en betekenis gegeven. Dat heeft ook gevolgen voor de democratische controle en de slagkracht van de gemeenteraad. Daarom willen wij de positie van raadsleden versterken. Bijzonder aandacht is nodig voor de kleinere gemeenten. Daar moet informatiepositie van raadsleden worden versterkt en waar nodig scholing en opleiding aangeboden worden

3. PVV

Pag. 1

Directe democratie: invoeren van het bindend referendum, burgers krijgen macht.

4. SP

Pag. 9

Directe inspraak en zeggenschap van mensen maakt onze democratie sterker en de besluiten beter. In plaats van een raadgevend referendum willen we zo snel mogelijk een correctief referendum, zodat de bevolking ook tussen de verkiezingen door de gekozen vertegenwoordigers kan corrigeren, zowel bij lokale, nationale als Europese onderwerpen. Middels een volksinitiatief kunnen mensen ook besluiten nemen over onderwerpen die politici laten liggen.

Pag 12

Het huidige Koninkrijk met Aruba, Curaçao en Sint Maarten willen we vervangen door een Gemenebest, waarin landen samenwerken op basis van gelijkwaardigheid. We maken afspraken over wederzijdse steun bij het uitvoeren van bestuurstaken. De 'bijzondere

gemeenten' Bonaire, Sint Eustatius en Saba gaan zoveel mogelijk taken zelf uitvoeren, met steun van Nederland wanneer de eilanden dat nodig hebben. We maken een actieplan om de armoede in deze bijzondere gemeenten van Nederland te bestrijden.

5. CDA

Pag. 21

De belangrijkste taak van de Tweede Kamer is het controleren van de regering. Een Kamerlid neemt het in het debat op tegen een minister of staatssecretaris, die daarbij altijd wordt ondersteund door een omvangrijk ambtenarenapparaat. Daarom is dit is vaak een ongelijke strijd. Om de controlerende taak van de Tweede Kamer te vergroten, wordt de onderzoekscapaciteit van de Tweede Kamer uitgebreid.

Wij vinden het raadgevend referendum geen goed instrument. Het vergroot en verscherpt de tegenstellingen in de samenleving in plaats van dat het draagvlak voor een voorstel wordt vergroot. Door referenda groeit het cynisme over de politiek, zoals nu gebeurt door de manier waarop het kabinet met de uitslag van het Oekraïne-referendum omgaat. Daarom schaffen we het raadgevend referendum af. Wel zoeken we naar andere wijzen om de burgerparticipatie te vergroten.

Pag 24/25

Voor de inwoners van Bonaire, Sint Eustatius en Saba heeft Nederland een bijzondere verantwoordelijkheid. De Tweede Kamer is ook hun volksvertegenwoordiging. Op de eilanden ligt de prioriteit bij het verbeteren van het economisch perspectief, de infrastructuur en het terugdringen van armoede, vooral onder ouderen en gezinnen met kinderen. Regels die door Nederland worden opgelegd leiden nog te vaak tot onnodige bureaucratie. Waar Nederland investeringen door de eilanden ondersteunt, moet meer dan nu in een reël instandhoudingsbudget worden voorzien. Er is een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor goed bestuur. Waar dit goed voor elkaar is kunnen de eilanden meer taken zelf en dicht bij de burgers gaan uitvoeren. Waar het niet goed gaat zal Nederland in het belang van de inwoners zijn verantwoordelijkheid als rijksoverheid serieus nemen.

6. D66

(...)

D66 wil dat de belangrijkste bestuurders – burgemeester, dijkgraaf, Commissaris van de Koning, minister-president en voorzitter van de Europese Commissie – direct door de bevolking worden gekozen. Deze bestuurders nemen in toenemende mate belangrijke besluiten. Dit maakt een sterkere democratische legitimatie steeds belangrijker. Als kiezers een 'stem op de macht' en een 'stem op de controle van de macht' kunnen uitbrengen, kunnen zowel de wetgevende als uitvoerende macht hun staatsrechtelijke rol zuiverder uitoefenen. Dit zorgt voor meer duidelijkheid in onze democratie en vergt vervolgens ook aanpassing van hun rol en mandaat. Dit mandaat vereist altijd nauwe samenwerking met de volksvertegenwoordiging aan wie zij verantwoording afleggen. Op gemeentelijk niveau sluiten de zwakke rechtspositie en de formele rol van de burgemeester bijvoorbeeld steeds slechter aan bij de verwachtingen die burgers van de burgemeester hebben. Dit ondermijnt de lokale democratie en bestuurlijke effectiviteit. Het is dan ook hoog tijd

voor een breed debat over de rol en de positie van de burgemeester in Nederland en hoe wij willen dat deze verandert in de nabije toekomst.

(...)

Daarnaast wil D66 dat de bevolking als noodrem de mogelijkheid krijgt om met een correctief bindend referendum wetsvoorstellen tegen te houden, nadat het parlement deze heeft aangenomen. Dit correctief bindend referendum omvat geen internationale verdragen.

(...)

Sinds 2010 ligt Nederland niet alleen in Europa, maar ook in de Caribische Zee. Bonaire, Sint Eustatius en Saba zijn evengoed onderdeel van Nederland als bijvoorbeeld de Waddeneilanden. Met deze vernieuwing zijn stappen vooruit gezet, maar we zijn er nog lang niet. D66 wil daarom een agenda voor inclusieve economische groei en maatschappelijke ontwikkeling voor Caribisch Nederland. We investeren onder andere in onderwijs, infrastructuur en economie. Bij het beleid voor Caribisch Nederland streven we naar gelijkwaardigheid met Europees Nederland, waarbij we steeds rekening houden met de grote afstand en de geringe omvang van de eilanden. Ten slotte maken we een einde aan onduidelijkheid, verspilling en versnippering door één ministerie hoofdverantwoordelijk te maken voor Caribisch Nederland en de mogelijkheid te geven knopen door te hakken.

(..)

D66 wil de democratische controle moderniseren. Rechters moeten de bevoegdheid krijgen om wetten te toetsen aan de Grondwet, zodat de controle op de macht beter gespreid is en individuele rechten beter beschermd zijn.

7. ChristenUnie

Pag. 12

Er komt een Constitutioneel Hof dat wetten mag toetsen aan de Grondwet en wetten onverbindend kan verklaren.

Pag. 98

Snel regelen dat Caribisch Nederland kan stemmen voor de Eerste Kamer. De ChristenUnie wil daarom snel de herziening van de Grondwet afronden om het kiesrecht van de eilanden voor de Eerste Kamer te regelen.

8. GroenLinks

Pag 67

De gemeenteraad kiest de burgemeester. De Provinciale Staten kiezen de Commissaris van de Koning. Op termijn wordt Nederland een republiek en wordt het staatshoofd gekozen.

Pag 67

GroenLinks is voorstander van nieuwe vormen van deliberatieve democratie. Hierbij staan inwinnen van informatie, uitwisseling van argumenten, tijd voor overleg en een gezamenlijke zoektocht naar oplossingen en posities centraal. Deze benadering doet meer recht aan de complexiteit van maatschappelijke vraagstukken dan de ja-nee vraag in referenda. Er wordt een procedure ontwikkeld om deliberatieve democratie in te zetten

en deze komt in plaats van de referendumwet. Er wordt geëxperimenteerd met nieuwe vormen van (directe) democratie, zeker op lokaal niveau.

Pag 67

Burgers krijgen het recht om wetten door een rechter te laten toetsen aan de Grondwet. Wanneer deze constitutionele toetsing is verwezenlijkt, wordt de Eerste Kamer afgeschaft.

9. SGP

Pag. 32

Er is geen reden om de aanstellingswijze van de burgemeesters te wijzigen en uit de Grondwet te halen. Rechtstreekse verkiezing zou hen juist politiseren en hun mandaat ondergraven. Het is belangrijk dat politici goed contact onderhouden met de samenleving. Referenda passen echter niet in een stelsel van gekozen volksvertegenwoordigers. Bovendien scheppen ze meer verwarring dan helderheid. Daarom kan de referendumwet in de prullenbak.

10. PvdD

(...)

Een constitutioneel hof stelt rechters in staat omk wetten en verdragen te toetsen aan de Grondwet.

(...)

We voeren een correctief bindend referendum in bij verstrekkende besluiten. Bijvoorbeeld bij het overdragen van bevoegdheden of macht aan internationale instellingen zoals de Europese Unie. Of wanneer de overheid handelsverdragen wil sluiten waarin private arbitragehoven zijn opgenomen.

(...)

Burgemeesters worden gekozen via de gemeenteraad, de Commissaris van de Koning door de Provinciale Staten.

11. 50Plus

(...)

Er komen bindende regionale en landelijke referenda. Ook de bevolking kan onder wettelijke voorwaarden een (bindend) referendum voorstellen. Directe democratie als aanvulling op de parlementaire democratie. 50PLUS laat zich graag inspireren door het beleid in Zwitserland.

(...)

Den Haag, 27 februari 2017